

Zpráva z Konference Jaké sestry potřebuje české ošetrovatelství?

16. 3. 2015

Jako reakci na aktivitu poslanců Parlamentu ČR ve vzdělávání sester uspořádala 3. LF UK, ČAS a MZ ČR konferenci s panelovou diskusí na téma Jaké sestry potřebuje české zdravotnictví? Tématem diskuse bylo současné vzdělávání všeobecných sester v České republice a s tím spojená role sestry. **O konferenci byl obrovský zájem, sál byl zcela zaplněný sestrami doslova z celé republiky. Přišly sestry managerky, vzdělavatelky, sestry od lůžka i novináři a pozvaní kolegové lékaři. Konference se zúčastnila i nová prezidentka ČAS PhDr. Martina Šochmanová MBA.** Úvodní krátký příspěvek přednesl MUDr. David Marx, který zdůraznil nezastupitelnou roli sestry u pacienta.

Hlavní sestra ČR Mgr. Alena Šmídová stručně shrnula aspekty porevolučního vzdělávání sester v ČR a pozitiva i negativa stávajícího zákona o nelékařských zdravotnických povoláních 96/2004 Sb. Zajímavý byl **graf klesajícího počtu absolventů - sester a zdravotnických asistentů.** Zájem o studium ošetrovatelství není tak velký jako kdysi a situaci komplikují početně slabší ročníky. Dvojkolejnost vzdělávání sester je momentálně neřešitelný problém, VŠ nejsou schopné pojmout vyšší počet studentů a zrušení VOŠ by tedy znamenalo velký výpadek absolventů. Příspěvek hlavní sestry končil tím, že je nutné zvýšit zájem o studium a přijímat více studentů. Je nutné motivovat více talentovaných studentů, aby si zvolili profesi sestry.

Generální tajemník EFN Paul De Raeve ve svém příspěvku zdůraznil, že sestry mají být jednotné a nenechat si nic diktovat od jiných hráčů a skupin. **Směrnice 55/2013/EU o uznávání kvalifikací existuje jako ochrana sesterské profese, její existence v mnoha případech již zabránila snížení požadavků na vzdělání sestry.** Tato Směrnice stanovuje minimální délku vzdělání sestry alespoň 3 roky na terciární úrovni, 4 600 hodin teoretického a klinického vzdělání, z toho praxe 2300 hodin, a nutnost kurikula založeného na kompetencích. Další profese ochraňované touto Směrnicí jsou lékaři, porodní asistentky, farmaceuti a architekti. Členské státy unie musí implementovat tuto verzi směrnice do svých legislativ do ledna 2016. Jedná se zejména o úpravy kurikul škol.

Ošetrovatelství - hlavní úkol sestry

PhDr. Marie Zvoníčková z Ústavu ošetrovatelství 3. lékařské fakulty vyzdvihla klady vysokoškolského vzdělávání sester a zdůraznila, že i **základní ošetrovatelská péče, ač je vnímána jako „méně odborná“, patří k základní činnosti sestry, tedy i sestry bakalářky.** O pacienta by se měl starat ošetrovatelský tým pod vedením sestry, pak je péče kvalitní. Takový tým jsme viděli v jejím videu z praxe sester na interní klinice ÚVN. Video zřetelně zapůsobilo na některé přítomné jako nedostižný ideál, protože v řadě nemocnic je členem ošetrovatelského týmu jedna, max. dvě sestry, které nemají koho vést a na koho delegovat povinnosti. **Nikdo zřejmě nebude popírat, že kvalitní péče vyžaduje dostatek personálu a že pacienti chtějí být ošetřováni kvalitně. Je tedy nutné mít na odděleních dostatek správně vyškoleného personálu.** Za vhodnou bránu k terciárnímu vzdělání označila doktorka Zvoníčková zdravotnické lyceum, neboť absolventky lycea jsou dobře připravené ke studiu na vysoké škole a jsou motivované pro studium ošetrovatelství

Původně avizovanou hlavní sestru MZ Polské republiky Dr. Beatu Cholewku zastoupila její kolegyně Arleta Zaremba, která pohovořila o zajímavém způsobu vzdělávání sester v Polsku. V Polsku se původně pokoušeli ponechat vzdělání sester na středních školách, ale tento systém se ukázal neefektivní. Proto mají nyní rovněž sestry vysokoškolsky vzdělané a pro sestry vzdělané podle starého systému vytvořili „přemostovací kurzy“, ve kterých lze získat bakalářský stupeň vzdělání. Kurzy jsou hrazené z fondů Evropské unie a je o ně velký zájem, protože vyšší vzdělání znamená pro sestru vyšší kompetence, vyšší plat a vyšší

prestíž. Délka kurzu je odstupňovaná podle předchozího vzdělání sestry. **Plánuje se, že polské sestry budou samy předepisovat léky – bakalářky léky předepsané už jednou lékařem, a magistry zcela samostatně, kromě návykových látek a opiátů. I to se má ovšem změnit, protože v paliativní péči, která může být velkou doménou sester, se opiáty hojně používají. Sestry mohou rovněž ordinovat některá vyšetření.**

Jako poslední vystoupila Mgr. Veronika Di Cara a tlumočila stanovisko České asociace sester ke vzdělávání sester. ČAS jednoznačně deklaruje nutnost terciárního vzdělání sester (VŠ či VOŠ), protože to je nejvhodnější pro plnění náročných úkolů, které sestra zastává a Směrnice 55 je pro ČR závazná. Toto stanovisko bylo v ČASu velmi diskutováno a je k dispozici na webu ČAS. **Jakékoli snahy o navrácení starého systému vzdělávání označila Veronika Di Cara jako krok zpět.** Úkoly sestry se stále rozrůstají, zdravotnické systémy i diagnózy pacientů jsou stále složitější. Máme i výzkumy potvrzující, že vyšší vzdělání sester snižuje mortalitu pacientů, což je v ČR možné demonstrovat i na případech závažných selhání osob poskytujících péči.

Intenzivní diskuse trvala přes hodinu a připojili se k ní zástupci Zdravotního výboru Poslanecké sněmovny MUDr. David Kasal a Mgr. Jana Pastuchová a za Českou lékařskou komoru MUDr. Miloš Voleman. Z diskuse vyplynulo, že hlavní příčiny problému leží možná spíše v současných pracovních podmínkách a v množství financí v systému, než v samotném vzdělávání sester. Přítomní se shodli, že potřebujeme sestru vzdělanou. Lékařům je jedno, kde sestra toto kvalitní vzdělání získá.

Uplatnění zdravotnických asistentů je stále problematické. Jedna z přítomných vrchních sester se vyjádřila, že o zdravotnické asistenty nemá zájem, protože jejich znalosti nejsou dostatečné. MUDr. David Kasal se vyjádřil z pozice primáře dětského oddělení nemocnice v Chrudimi, kde asistenty až na výjimky nemají, jelikož zdravotničtí asistenti nemohou pracovat samostatně, a nejsou finance na to, aby mohli platit člena týmu navíc. Rovněž zaznělo, že někde zdravotničtí asistenti suplují sestru, což hlavní sestra Mgr. Šmídová označila za problém managementů nemocnic.

Ozvalo se více shodných názorů, že vrátit vzdělání sestry zpět na SZŠ už nejde, protože kvalita uchazečů o střední školy a následně kvalita maturantů je daleko nižší než dříve. V diskusi vystoupil i exministr Heger, který připomněl, že Směrnice 55/2013/EU je pro ČR závazná. Doktor Kasal vyzval sestry ke spolupráci s lékaři. Doktor Voleman také varoval před unáhlenými změnami ve vzdělávání, což ilustroval nefunkčním systémem atestačního vzdělávání lékařů. Od Paula De Raeve zaznělo, že v některých zemích Evropské unie se zdravotnickým asistentem stanete po 2 měsíčním kurzu, nejdelší studium je dvouleté.

Zajímavý byl diskusní vstup sester z agentury domácí péče z Hradce Králové. Ačkoli zaměstnávají vysoce erudované sestry a mají s pojišťovnou nasmlouvané výkony pro sestry, pojišťovna je stejně nechce proplácet, protože převaz může udělat pečovatelka, které to uhradí sám pacient z příspěvku na péči. Poslanec Kasal přislíbil iniciování schůzky sester domácí péče se zástupci pojišťoven na půdě parlamentu. Mezi dalšími problémy byla zmíněna rozdílná kvalita výuky na školách, absence dětských sester, přílišná administrativa a další. Poslankyně Pastuchová bude pořádat v květnu 2015 na půdě parlamentu ČR další konferenci ke vzdělávání sester.

Za inspirace článkem Lenky Šnajdrové, připravila Veronika Di Cara